

BALASSI BÁLINT INTÉZET

BALASSI
BÁLINT
INTÉZET

AZ ÉSZT MŰVÉSZETI AKADEÉMIA FINNUGOR KUTATÓÚTJAI

Az *Észti Művészeti Akadémián* szokássá vált, hogy a hallgatók nyári tanulmányi gyakorlatukat az Orosz Föderáció területén élő finnugor népekhez vezető expedícióval teljesítik, de jártak a kárpátaljai magyaroknál Ukrajnában, 2001-ben az erdélyi magyaroknál Romániában, a líveknél Lettországbán, és kutattak észtországi szokásokat is. Az első expedícióra 1978-ban került sor, mára 25 tanulmányutat tudnak a hátuk mögött. Az expedíciók szellemi atyja és vezetője az ismert észti művész, Kaljo Põllu professzor volt, 1994-től a kutatóutakat Kadri Viires szervezi és vezeti.

A következő célokat tűzték maguk elé:

- az idők folyamán minden finnugor és szamojéd nép körében dolgozni; *belyben, a valódi etnikai környezetben* lerajzolni/megörökíteni tradicionális viseletüket, használati tárgyaikat, díszeket, ékszereiket, megőrizni a fennmaradt eredeti anyagokat;
- rövid kutatási anyagokat készíteni az expedícióról hozott tárgyak és az ott szerzett ismeretek alapján;
- a kutatóúton szerzett tudást a tanulmányok és az önálló alkotói tevékenység során felhasználni.

Minden expedíció valójában egy teljes tanulmányi ciklust jelent, amelynek hossza 1 év. Az általában 15, különböző szakokon tanuló hallgatóból álló munkacsoport április végén alakul meg. Az expedícióban való részvétel önkéntes, de a munkacsoportba felvételt nyertek számára a programban előírt feladatok megvalósítása kötelezővé válik. Júliusban következik a legalább 3 hétig tartó kutatóút, ahonnan minden évben több mint 300 etnográfiai vázlattal és több ezer fotográfiával térnek vissza. A terepmunkát a gyűjtött anyag rendezése és a rendszeres kiállítás szervezése követi.

Különleges értéként kell kiemelni az expedíciók összetettségét: maximálisan kihasználják a Művészeti Akadémia különösen széles szakválasztékát, ami lehetővé teszi komplex expedíciók szervezését, a népviselet, az építészet, a munkaeszközök, az ornamentika, a kerámiák, ékszerek és sok más minden egy időben történő vizsgálatát.

A helyi lakosokkal mindig barátságos kapcsolatot sikerült kialakítani, amelynek köszönhetően lehetővé vált néhány valóban egyedülálló értéket képviselő népművészeti alkotás lerajzolása, lefényképezése vagy filmen való megörökítése.

Minden, az expedíciókon gyűjtött anyaghoz hozzáférhetnek a kutatók és művészek, a rajzok, fényképek, filmek és a tárgyak a tartui Észti Nemzeti Múzeumba kerülnek megőrzésre.

Az Észti Művészeti Akadémia expedíciói

- 1978 – A kola-félszigeti lappok és a karjalai sziklarajzok
- 1979 – Hantik
- 1980 – Udmurtok
- 1981 – Komik, hantik és nyenyecsek
- 1982 – Hiiumaai észtek
- 1983 – Manysik
- 1984 – Karjalaiak és a karjalai sziklarajzok
- 1985 – Erza-mordvinok
- 1986 – Kárpátaljai magyarok
- 1987 – Karjalai sziklarajzok, a kola-félszigeti lappok, sziklarajzok és kőlabirintusok
- 1988 – Hiiumaai észtek és karjalai sziklarajzok
- 1989 – Lívek
- 1990 – Vepszék
- 1991 – Votjákok és izsórok
- 1992 – Hiiumaai észtek
- 1993 – Hiiumaai észtek
- 1994 – A kola-félszigeti lappok és sziklarajzok
- 1995 – Marik
- 1996 – Nyenyecsek
- 1997 – Permi komik

- 1998 – Hantik
1999 – Udmurtok, keleti-marik és észtek
2000 – Nyenyeczek
2001 – Erdélyi magyarok
2002 – Mordvinok, erzák és moksák

Az Észtt Művészeti Akadémia hallgatói néprajzi terepgyakorlataikon csaknem minden finnugor és szamojéd népet felkerestek, hogy felkussassák és megörökítsék népművészetüket, használati tárgyaikat és építészetüket. Kutatták és lemásolták a Kola-félsziget, a Fehér-tenger és a Ladoga-tó partjának sziklarajzait és sziklabilabirintusait is. 2001-ben dolgoztak először az egykori Szovjetunió határain kívül: az Akadémia 17 tagú expedíciója tavaly júliusban Erdélyben járt.

Az Észtt Művészeti Akadémia munkaállomásai Kolozsvárott és több kisebb településen – Széken, Magyarországon, Torockóban, Gyimesközéplokon és Alsócernátonban voltak.

A terepgyakorlat megvalósítását a *Babes-Bolyai Egyetem Magyar nyelv és kultúra tanszéke* és a *tallinni Magyar Kulturális Intézet* segítette.

Kadri Viires

Az Észtt Művészeti Akadémia
Finnugor Kutatási Programjának vezetője